

SLUTREDOGÖRELSE – Projekt KFoU

Vetenskapsrådet

Konstnärlig forskning och utveckling (KFoU)

Projektledare Tilde Björfors	Vetenskapsrådets ärendenummer
Institution Dans och Cirkushögskolan	
Adress Brinellvägen 58 102 51 Stockholm	
Projekttitel Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle	
Projektmedarbetare	
STÖDFORSKARE	
<ul style="list-style-type: none">• Camilla Damkjaer: Teater-, dans- och cirkusvetare. Sedan 2005 har hon arbetat som forskarassistent samt gästlektor vid Institutionen för Musik- och Teatervetenskap (Stockholms Universitet), Dans- och Cirkushögskolan, och Stockholms Dramatiska Högskola.• Emma Stenström: De senaste åren har Emma Stenström kombinerat en docentur vid Handelshögskolan i Stockholm med en gästprofessur vid Konstfack. Sedan 2010 är hon biträdande rektor och ansvarig för Handelshögskolans kandidatutbildningar och år 2011 startade hon, tillsammans med kollegor, ett forskningsinstitut för konst, kultur och företagande vid Handelshögskolan.• Kajsa Balkfors: Organisationskonsult för bl.a. Scania, f.d VD, Vice VD och Forsknings- och utvecklingschef på Cirkus Cirkör. Numera konsult och kulturell samhällsentreprenör.• David Eberhard: Doktor i psykiatri, författare och debattör.• Cecilia Roos: är dansare och professor i interpretation vid Dans och Cirkushögskolan.• Amelie Tham: är kulturjournalist (kritik, reportage, dokumentation) och specialiserad inom kultur/konstarter, konstnärliga processer och kunskapsutveckling/ pedagogik, samt barns och unga inflytande/demokrati.• Tomi Purovaara: (Master of Arts, f. 1963) är verkställande direktör för CIRKO, the Finnish national circus developmental centre. Han har jobbat inom scenkonst sedan 1993 som verkställande direktör, producent, ledare och skribent. Som en del av sin forskning inom teater vid Helsingfors Universitet skrev Purovaara sitt magisterarbete 2003, "The Institutionalizing of Contemporary Circus. From a miracle to an institution". Han har skrivit artiklar, bla review artiklar, till nationella och internationella tidningar inom scenkonst. Han har också skrivit böcker om nycirkus på finska• Helene Båtshake: Fil dr i pedagogik och disputerade 2006 vid Lunds universitet.	
FORSKNINGSPRODUCENTER	
<ul style="list-style-type: none">• Pia Keller maj 2008 – mars 2009, Hjalmar Blomqvist augusti 2009 – december 2009, Fanny Senocq december 2009 – mars 2012. (Föräldraledig november 2010 – september 2011 då Mette Klouman vikarierade för Fanny).	

POSTADDRESS/POSTAL ADDRESS:
S-103 78 Stockholm
Sweden

BESÖKSADRESS/VISITING ADDRESS:
Regeringsgatan 56
Stockholm

PHONE:
+46 (0)8 546 44 000
FAX:
+46 (0)8 546 44 180

E-POST/E-MAIL:
vetenskapsradet@vr.se

HEMSIDA/HOMEPAGE:
<http://www.vr.se>

REFERENSGRUPPER

(Detta är grupper från olika kunskapsområden som Tilde har jobbat med kontinuerligt under projektet)

- Konstnärliga forskare, doktorander och professorer
- Hjärnforskare och naturvetare
- Cirkusartister och kreatörer
- Grundskoleelever, lärare och övrig pedagogisk personal.

ÖVRIGA PROJEKTMEDARBETARE

Ensemblen från Inside Out

Artister: Anna Lagerkvist, Molly Saudek, Andreas Falk, Jay Gilligan, Mirja Jauhiainen, Sanna Kopra, Siri Hamari, Irena Purschke, Angela Wand, Fredrik Deijfen, Jens Engman, Wes Peden samt Kimmo Heitanen samt musiker Irya Gmeyner, Pange Öberg, Erik Nilsson, Ludvig Rylander och David Calgaro.

Idé och cirkusregi: Tilde Björfors

Komposition: Irya Gmeyner och Pange Öberg

Scenografi & kostym: Sigyn Stenqvist

Abstrakt kostym & skulptural konstruktion: Lina B. Frank

Cirkuskonstruktion: Ulf Poly Nylin

Ljusdesign: Jenny Larsson

Dramaturgi & cirkusmanus: Mia Winge

Koreografi: Dag Andersson

Mask: Helena Andersson.

Ensemblen från Wear it like a crown

Artister: Henrik Agger, Louise Bjurholm, David Eriksson, Jesper Nikolajeff, Fouzia Rakez Shannon Savage/Brett Fister/Anna Lagerkvist.

Idé och regi: Tilde Björfors

Musik och sångtext: Rebekka Karijord

Scenbild: Tilde Björfors, ensemblen och kreativa teamet

Kostym: Anna Bonnevier

Mask: Helena Andersson

Ljusdesign: Ulf Englund

Ljuddesign/Ljustekniker: Viktor Svålas

Film och projektioner: Johan Bååth

Dramaturgi: Camilla Damkjaer

Koreograf: Cilla Roos

Cirkuskoreograf: Molly Saudek

Attributör/dekormålare: Tomas Helsing

Cirkusrigg och trosskonstruktion: Ulf Poly Nylin och Anders Freudendahl

Scen & ljudtekniker: Patrik Peterson

Scentekniker, kostym & rekvisita: Patric Martinsson

Ensemblen från Cirkushjärtan (Delredovisningsföreställning):

Artister: Molly Saudek – Lindansare, Rauli Kosonen – Akrobat, Pavel Kolybin och Konstantin Zimin – Parakrobater, Louise Bjurholm och Henrik Agger – Parakrobater, Mira Leonard och Esmeralda Nikolajeff – Luftakrobater, Wes Peden och Patrik Elmert – Jonglörer.

Forskare/Regissör: Tilde Björfors

Musik/Ljud: Stefan Johansson

Ljus: Chrisander Brun

Scenograf: Anders Freudendahl

Tekniker: Joel Jedström

FOTOGRAFER

(Fotografier av 7 discipliner/7 dimensioner samt av forskningsprocessen)

Mattias Edwall – 7 discipliner/ 7 dimensioner m.m.

Anna Clarén - 7 discipliner/ 7 dimensioner

Johan Stomberg – Forskningsprocessen

Erik Olsson - 7 discipliner/ 7 dimensioner m.m.

Projektets syfte (ca 2000 tecken)
enligt ansökan samt eventuella ändringar under projektperioden

URSPRUNGLIG TEXT FRÅN ANSÖKAN

Konst och vetenskap är två sidor av samma mynt och båda vidgar världen. - Leonardo da Vinci

Detta projekt vill belysa risken som tas när "världen vidgas" genom nycirkus (konst). Projektets centrala syfte är att förstå mer om nycirkus som konstform, samt om dess inneboende förmåga att gå över gränser och sätta omvärlden i rörelse. Nycirkus är en konstform som har sin inneboende kvalitet i att genom flera olika dimensioner, utsätta sig för risker. Risktagande i det här fallet är inte negativ företeelse utan snarare ett lustfyllt sätt att utmana sina fysiska förmågor samt att sätta världen i ett undersökande utmanande perspektiv. För att förstå mer om Nycirkusens inneboende förmåga att sätta omvärlden i rörelse ska detta projekt utforska konstformens djupare identitet, dess inre kvaliteter och nyanser. Genom sitt konstnärskap och tidigare forskning har Björfors valt sju dimensioner som är nycirkusens språkliga verktyg; 1 tillit 2 allt är möjligt 3 kaos 4 närvaro 5 hängivenhet 6 samarbete 7 balans. Dessa är nödvändiga i nycirkusens skapelseprocess likväl som de behövs i nycirkusens discipliner - equestre, akrobatik, luftakrobatik och objektmanipulation. Tre andra vetenskapsområden; organisation, psykologi och pedagogik knyts till projektet då dessa områden kan generera viktig kunskap som behövs för att djupare förstå konstformens identitet och utvecklingspotential samt för att stödja metodutformning och dokumentation.

ÄNDRINGAR UNDER PROJEKTPERIODEN

- Mer fokus på hjärnforskning och teatervetenskap.
- David Eberhards kliniska studier blir ett framtida projekt eftersom han fastnade med sin del av projektet i etisk nämnd.
- Projektet har delvis vuxit och delats upp i olika fokusområden:
 - Cirkushistoria och social kontext
 - Risk och möjlighetsforskning
 - Sju dimensioner i förhållande till sju cirkusdiscipliner
 - Cirkus Transfer. Överföring av cirkus och dimensionerna till andra vetenskaps och kunskapsområden (ledarskap, organisation, pedagogik, teatervetenskap, hjärnforskning)
 - Kreativ process i gränsöverskridande samarbeten
 - Att forska och undersöka teorier genom att skapa
 - Mötet med publiken och samhället
 - Hur ett konstnärligt forskningsprojekt kan redovisas

Projektresultat*

Projektet har genom sin konstitution av konstnärliga forskare och vetenskapliga stödforskare arbetat med dubbelt fokus; dels på fördjupad förståelse och artikulation av konstformen och dels med att "transferera" konstformens kunskapsbildning till andra kunskapsområden vilket konsekvent genererat parallella resultat. Det som utvecklar konstformen och det som utvecklar andra kunskapsområden.

Genom att forska på (1) cirkusartisternas fysiska och mentala förmåga att överskrida gränser och göra det omöjliga möjligt, (2) cirkusens och nycirkusens historiska och sociala förmåga att arbeta gränsöverskridande (internationellt, entreprenöriellt etc) i konst och samhälle och (3) nycirkusens gränsöverskridande skapelseprocesser där arbetet sker gränsöverskridande interdisciplinärt såväl som tvärkonstnärligt, så har projektet genererat och tillgängliggjort definitioner och artikulationer av cirkuskonsten och cirkusdisciplinerna, skapat metoder och illustrationer för att medverka i och leda kreativa och riskfyllda tvärkonstnärliga/interdisciplinära processer, såväl som fördjupad förståelse för konst och fysisk intelligens som lärande och kunskapsbildare.

En del av projektets resultat kan ses på ett performativt plan. Projektet har inte bara diskuterat och analyserat vad cirkusens gränsöverskridande roll i konst och samhälle består av, det har också satt igång gränsöverskridande processer i t.ex. mötet med de olika involverade vetenskaperna, i mötet med de involverade cirkusartisterna och kreatörerna och i mötet med de olika kontexterna, där projektet löpande har presenterats. Projektet har i sitt gränsöverskridande arbete involverat närmare 300 000 personer i rollen som deltagare eller publik. Det är svårt att veta omfånget av de processer som projektet har satt igång, (för det skulle krävas ett eget forskningsprojekt) men att det har lett till en ökad konstnärlig och "tvärkonstvetenskaplig" diskussion och inom

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

både cirkusmiljön och vissa konstmiljöer och konstnärliga högskolemiljöer såväl som inom stödforskarnas olika institutioner och arbetsmiljöer och kunskapsområden; pedagogik och lärande, organisation och ledarskap, hjärnforskning och psykologi samt teatervetenskap är säkert.

FYSISKA RESULTAT

Projektet har resulterat i ett antal fysiska resultat som föreställningar, utställningar, publikationer, kurser/utbildningar och "Live Power Points". Dessa har producerats som en del av forskningsprocessen och både tillkomsten av dem och mötet med publik och deltagare har varit en del av forskningsprojektet. Även om de inte har producerats som slutresultat är det olika fysiska resultat som har mött en publik och deltagare på närmare 300 000 personer. Vi har delvis forskat på vad som händer i mötet med publik och deltagare men för att bekräfta iakttagelserna och gå på djupet krävs ett omfattande forskningsprojekt som undersöker de ringar på vattnet som detta forskningsprojekt har satt igång.

FYSISKA RESULTAT: FÖRESTÄLLNINGAR

I arbetet med föreställningarna *Inside Out* och *Wear it like a crown* har det material som kommit fram genom intervjuer, observationer och workshops med artister såväl som stödforskare undersökts och bearbetats genom de konstnärliga processerna. Den kreativa processen och de tvärkonstnärliga samarbetena mellan olika discipliner och kunskapsområden som en nycirkusproduktion består utav, såväl som de konstnärliga risktagandena, läroprocessen samt mötet med publik och samhälle har beforskats, både inifrån och utifrån, av Tilde Björfors såväl som stödforskarna. Detta har bl.a. resulterat i 6 metodologiska resultat och illustrationer som kan ses i sin helhet på www.circusresearch.com samt i projektets olika publikationer, kurser samt föreläsningar om forskningen.

- ***Inside Out:*** (2008-2010), 170 spelade föreställningar för 122 411 personer i publiken. På turné i Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Frankrike, Italien, Storbritannien, USA, Ryssland och Nya Zeeland. Forskningen om cirkusens hjärta (cirkusens historia och sociala kontext) såväl som risk och möjlighetsforskningen och cirkusdisciplin/dimension låg till grund för tema, manus, karaktärer och scenografi och undersöktes och bearbetades i denna process. Premiär i Lund den 13 september 2008 (Stockholmspremiär på Dansens Hus i december 2008).
- ***Wear it like a crown:*** (2010-2013) 260 spelade föreställningar för 105 300 personer i publiken 2010 till 2011. Föreställningen kommer att fortsätta turnera t.o.m. 2013, det finns därför ingen avslutad publikstatistik. På turné i Sverige, Norge, Frankrike, Tyskland, Danmark, Wales, USA, Tjeckien, Ungern och Slovenien. Forskningen om risker och möjligheter i cirkusen kopplat till hjärnforskning samt cirkusens dimensioner och discipliner undersöktes och bearbetades i denna process. Premiär i Landskrona den 9 april 2010.

METODOLOGISKA PROCESSER OCH ILLUSTRATIONER

Forskningen i och på de olika föreställningsprocesserna har resulterat i Tildes metodillustrationer om vad som karakteriserar en cirkusproduktion. Eftersom det inte finns så många renodlade nycirkusregissörer är detta resultat relevant för konstformen såväl som de strukturer som ska stödja och arbeta med konstformen. Det har också satt igång en ökad reflektion och diskussion om konstformens skapelseprocess inom de kompanier, institutioner och kreatörs-konstitutioner som deltagit och berörts av projektet vilket utvecklar konstformen. Metoderna har även visat resultat då de överförts till andra vetenskaps och kunskapsområden. Se mer under *Cirkus Transfer* och hemsidan.

- ***Risk och möjlighetstombola:*** Är resultatet av den risk och möjlighets forskning som har gjorts både fysiskt och mentalt i cirkusartisternas fysiska risktaganden, de konstnärliga risktagandena, entreprenöriella risktaganden, tvärvetenskapliga/tvärkonstnärliga risktaganden, risktaganden i läroprocesser.
- ***Cirkusdisciplin och dimension:*** Är resultatet av forskning på cirkusartisternas expertkompetens att hantera olika former av risker och möjligheter i de olika cirkusdisciplinerna.
- ***Cirkusens hjärta:*** Är resultatet av forskningens arbete med att belysa viktiga komponenter i cirkusen som konstform i historisk och social kontext. Från tradition till det nutida.
- ***Manegen och Management - att leda okonventionella möten:*** Genom forskningen har vi fått fram viktiga pusselbitar för cirkusens entreprenöriella och gränsöverskridande arbetsätt som är avgörande för nycirkusens historiska och sociala kontext såväl som cirkusens sätt att organisera sig gränsöverskridande.
- ***Kreativ process – krock, splitt och återupprepning:*** Kreativ process utifrån höger och vänster hjärnhalva

*) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang

logik.

- **Stegen – från möjlighetsmoln till manegen:** Från idé till premiär i tolv steg

FYSISKT RESULTAT; FÖRELÄSNINGS-FÖRESTÄLLNINGAR "LIVE-POWERPOINT"

Vi har undersökt föreläsning/föreställnings-formatet utifrån frågeställningen:

- Hur redovisar man ett konstnärligt forskningsprojekt inom en konstform som är så fysisk och upplevelsebaserad som cirkus?

Genom den tvärkonstvetenskapliga forskningen har vi hittat nya sätt att arbeta gränsöverskridande i föreläsningens format; Hur det går att överföra information där fler sinnen berörs och som talar till båda hjärnhalvornas upptagningsförmåga, både det performativa och teoretiska i samspel.

- **Live-powerpoints:** föreställnings-föreläsningar där bild, film och levande artister har integrerats och kombinerats med fakta och föreläsning. Har visats i olika format och konstellationer ett 20-tal gånger 2008-2010.
- **Cirkushjärtan:** en forskningsredovisnings föreställning som var en delredovisning av projektet som spelades tre kvällar på Stockholms Stadsteater 2010: Här fick publiken titta in bakom kulisserna i cirkusens skapelseprocess och ta del av de drivkrafter som ligger bakom skapandet av lindansares, parakrobaters och trapetsartisters fulländade nummer. I föreställnings-föreläsningen medverkade cirkusartister och forskare som deltagit i olika delar av forskningsprojektet. På scen fick de både visualisera och tala om sin disciplin, om rädsla, om risker och möjligheter. Tilde var också med på scen såsom forskare och ställde frågor och drog slutsatser. Denna föreställning kom att bli en slags för-förproduktion till den förproduktion som resulterade i föreställningen *Wear it like a crown*.

FYSISKA RESULTAT: UTSTÄLLNINGAR

Utställningarna är ännu ett resultat av undersökandet av metoder att redovisa ett konstnärligt och tvärkonstnärligt forskningsprojekt inom en konstform som är både fysisk och upplevelsebaserad i sitt uttryck.

- **Total Cirkus** på Mölndals Stads Museum april 2011 – mars 2012. Antal besökare: 29 512 personer (fram till den 11/1 2012). I samarbete med Mölndals museum, Cirkusakademien, och Centrum för Kultur & Hjärnhälsa, Sahlgrenska Universitetssjukhuset. En interaktiv och upplevelsebaserad utställning där besökarna får "uppleva" forskningsresultaten genom film, bild, ord, musik, text i kombination med att praktiskt och fysiskt pröva själv.
- **Cirkusens sju dimensioner** en fotoutställning i samarbete med fotograferna Mattias Edwall och Anna Clarén som tolkar de 7 cirkusdisciplinerna och dimensionerna samt fotografen Johan Stomberg som fotograferat forskningsprocessen gestaltad av Tilde Björfors som en installation av de böcker, objekt, dv-kassetter, högar av papper m.m. som är en "fysisk" del av grundforskningsmaterialet (planerad hösten 2012).

FYSISKA RESULTAT: BÖCKER OCH PUBLIKATIONER

- **Inuti ett cirkushjärta** av Tilde Björfors och Kajsa Lind (publicerad i samarbete med Cirkus Cirkör 2009). Upplaga: 3000 ex. Denna bok är resultatet av projektets inledande forskning om hur cirkusen som konstform kan inspirera till entreprenörskap, organisationsbygge och ledarskap och hur konstformens expertis på okonventionella möten skapar kreativa och gränsöverskridande processer i konst och samhälle.
- **Teaching Art in the Neoliberal Realm: Realism Versus Cynicism** av Jeroen Boomgaard, Tessa Overbeek, Paul de Bruyne och Pascal Gielen. Publiceras maj 2012. I denna publikation är Tilde Björfors arbete presenterat som exempel på gränsöverskridande arbete.
- **www.circusresearch.com** Projektets hemsida där projektet redovisas och projektets processer och resultat publiceras (svensk version i slutet av mars 2012, engelsk version aug 2012.)

FYSISKA RESULTAT: CIRKUS TRANSFER

Som en del i projektets tvärvetenskapliga arbete har vi överfört cirkusartisternas discipliner/dimensioner och cirkuskonstens kunskapsbildning och metoder in i andra kunskapsområden såsom ledarskap, entreprenörskap, regi, hjärnforskning, teatervetenskap, pedagogik och lärande, vilket har resulterat i:

*) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang

- Högskolekurser (Handelshögskolan, Cirkushögskolor i Sverige och Internationellt)
- Pedagogiska program (grundskola, fritidsverksamhet)
- Ledarskapskurser (Näringsliv, offentlig sektor, utbildning)
- Föreläsningar, seminarier och workshops för grundskolor, gymnasium, högskolor, näringsliv, kommuner och offentlig sektor i Sverige och Internationellt.
- Lärarhandledningar (grundskola och gymnasium i Sverige och Internationellt)
- Ökad förståelse av "ekosystemet": för samspelet mellan olika former av cirkusorganisationer, mellan kommersiella och konstnärliga organisationer, mellan privata, offentliga och ideella samt inte minst mellan olika funktioner.
- Medverkan i Holone: diskussioner i Holones TV, ledamot i Holones tvärvetenskapliga råd

Master in management

Genom att föra samman cirkusartister och ekonomer (Master in Management studenter på handelshögskolan och frilansande cirkusartister) i gemensamma kurser, har vi fått en förståelse för vad de två grupperna kan lära av varandra. Till exempel har det blivit tydligt att cirkusartisterna kan lära ekonomerna mer av ett entreprenöriellt tänkande samtidigt som ekonomerna kan erbjuda struktur och verktyg.

* I mötet mellan de bägge grupperna har det också blivit tydligt var skillnaden mellan ett konstnärligt och ett ekonomiskt synsätt kan ligga. Där den förstnämnda styrs inifrån, styrs den andra i högre utsträckning utifrån. När de möter varandra väcks många existentiella frågor till liv, vilket kan ses som källan till all kreativitet och innovation.

Från nycirkusen har vi också kunnat hämta lärdomar om organisationer och ledarskap. Disciplinerna i sig, och de många dimensionerna, väcker nya sätt att se på organisationer till liv, och likaså har kopplingen mellan konsten och organisationen fått oss att ifrågasätta en del klassisk organisations- och ledarskapsteori.

Teatervetenskap

När det gäller mötet med teatervetenskapen finns det flera resultat som bör nämnas. För det första har det via projektet varit möjligt att fortsätta visa på viktigheten av att cirkus synliggörs som forskningsområde i Skandinavien. Dessutom har projektet bidraget med analyser av arbetet med cirkus, och de specifika förutsättningarna för cirkus som scenkonst. T.ex. har analysen av *Inside Out* och *Wear it Like a Crown* pekat på nödvändigheten av att i högre grad inkludera studiet av konstnärliga processer i teatervetenskapliga arbeten för att omfatta perspektiv på scenkonsten som annars lätt förblir dolda eftersom de kanske inte syns i scenkonstverket men är viktiga för dess produktion.

Pedagogik och lärande Med projektets pedagogiska verksamhet har vi haft som mål att utveckla kunskapsandet med hjälp av nycirkusens konstnärliga processer. Vi har gjort detta på olika sätt; lärarhandledningar, referensgrupper, högskolekurser, risk och möjlighets-forskning med femteklassare, och med användandet av de sju dimensionerna. Vi har sett att nycirkusen som en konstform, med dess konstnärliga kvalitéer, kan bidra till kunskapsutveckling i olika skolämne. Genom att föra in nycirkusprojekt i ämne som tex matematik, svenska och nordiska gudasagor, har en annan form av lärande uppkommit som använder båda hjärnhalvorna. Flera lärare bekräftar i intervjuer att nycirkus har bidragit med en utveckling i elevernas tänkande om skolämnena. Genom att tex ta in cirkusdimensionerna samarbete, tillit och närvaro så har vi sett att det har skett en kunskapsutveckling, elevernas förmåga att ta in skolämnet ökar. De lär sig skolämnena genom att tex arbetar med sina kroppar, i samarbete med sina klasskamraters kroppar, som en annan form av förståelse om skolämnet. Dessutom får eleverna en djupare förståelse av vad de olika cirkusdisciplinerna är, och vad cirkus och nycirkus är som konstform.

Hjärnforskning

Genom att sammanföra nycirkus med hjärnforskning har projektets gränsöverskridande perspektiv fördjupats. Projektet har diskuterats i Holone TV, en informationstjänst om hjärnforskning. Tilde är ledamot i Holones tvärvetenskapliga råd, som regelbundet möts för att diskutera den senaste hjärnforskning ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. Baserat på intervjuer med artisterna i deras arbete har Tilde fått fram information som korrelerar med hjärnforskningen, att hjärnan är formbar. Att undersöka nycirkusen ur ett hjärnforskningssynsätt har också direkt resulterat i anknytande forskningsprojekt med bla Kultur och hjärnhälsa på Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

- I samarbete med hjärnforskare har Tilde undersökt och använt de olika hjärnhalvornas karaktär i skapandet av föreställningarna. Detta har lett till fördjupad förståelse om hur kreativitet fungerar i hjärnan och hur vi

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

hanterar risker och möjligheter.

FÖR CIRKUSKONSTEN

Ett viktigt resultat av projektet har varit att utarbeta och tillgängliggöra definitioner och artikuleringar av de olika cirkusdisciplinerna. Eftersom den mesta forskningen om och i cirkus hittills har presenterats på franska, är det viktigt att det nu finns en utgångspunkt för diskussioner av cirkusens discipliner och vokabulär på svenska (och engelska). Det kommer att vara viktigt för den fortsatta utvecklingen av artikuleringen av cirkus som konstform. Detta gäller även cirkusens skapelse och kreationsprocess samt djupare förståelse för de specifika förutsättningar som cirkuskonsten hanterar som det finns mycket lite dokumentation och forskning om.

Dessutom har projektet bidragit till att tillgängliggöra forskning i och om cirkus, som annars kan vara svårt att hitta, genom att göra en hemsida som utgör en samlingsplats för alla de många perspektiv som projektet omfattar samt utställning och publikationer. Det kommer att vara en stor behållning för alla som vill fördjupa sig i cirkuskonsten. Därutöver har projektet insamlat en stor mängd källmaterial, bl.a. i form av intervjuer med cirkusartister, som kan användas i vidare studier. För fortsatt cirkusforskning men även för andra kunskapsområden, pedagogik, entreprenörskap, psykologi för att nämna några

Kommentar till resultat (ca 2000 tecken)
t ex nya frågeställningar som projektet genererat

NYA FRÅGESTÄLLNINGAR SOM PROJEKTET HAR GENERERAT

- Avspeglas forskningsprocessen i resultaten, dvs i föreställningarna? Aldrig tidigare har vi fått så omfattande och starka publikrespons som till föreställningarna *Inside out* och *Wear it like a crown*. Vi har fått långa mejl och handskrivna brev om hur föreställningarna har påverkat åskådarna på ett personligt plan och hur de har tagit tag i sina liv och börjat förverkliga sina drömmar, tex hantera svår skolgång, relationer och jobbsituationer. I den kulturpolitiska tid vi lever i visar detta i så fall vikten av att ge scenkonsten tid och rum.
- Forskningen inom de olika cirkusdisciplinerna har öppnat upp en djupare förståelse för de olika vokabulärerna som finns inom konstformen och har lett till att disciplin specifika forskningsprojekt har initierats inom tex jonglering och parakrobatik.
- Projektets forskning på regiprocessen har lett till bildandet av ett europeiskt och ett nordiskt nätverk för cirkusregissörer. Behovet av forum för fördjupad diskussion och utveckling av konstformens regiprocess är stort då konstformen är ung och saknar specifika cirkusregi utbildningar. Inom området behövs forskning och olika gemensamma forskningsprojekt diskuteras
- Är det nödvändigt att införa konst som lärande och ett större fokus på höger hjärnhalvas kapacitet i pedagogiken? Utifrån modern hjärnforskning vet vi att kreativitet och aktivitet utvecklar hjärnan och dess förmåga att lära. Bör vi reformera skolpedagogiken till vad vi faktiskt vet om hjärnan och lärandet och göra den mer kunskapsbaserad? Hur skapa man en skola där alla elever får plats, där alla elevers förmågor utvecklas och får utrymme, inklusive de som är fysiskt energiska?
- Hur påverkar cirkusträning den unga lärande hjärnan? Vad är det som gör att barn och ungdomar som tränar cirkus utvecklas på olika plan, framförallt sin lärandeprocess i skolan? Förändrar cirkusträning hjärnans struktur? Vi har formulerat olika hypoteser till varför vi ser effekt på barn och ungdomar av cirkusträningen, som vi är intresserade av att undersöka vidare:
 - Spegelneuronerna: De får träna i samma hall som de professionella artisterna och inspireras av dessa.
 - Aktivitetens och kreativitetens påverkan på hjärnans utveckling.
 - De 7 dimensionerna: De får växa och utvecklas på ett personligt plan genom att tex möta sina rädslor, få ett allt är möjligt perspektiv och jobba med tillit till som omgivning.
- Vad är det för tillstånd av djup koncentration som cirkusartisterna befinner sig i precis innan de ska utföra ett trick? Är det flow, djup koncentration eller något annat?

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

- Hur kan de sju dimensionerna tillämpas?
 - I arbetlivet och på arbetsplatsen för tex hållbart ledarskap?
 - I personlig utveckling och som livskunskap?
 - Inom vården för rehabilitering av patienter med hjärnskador?

Populärvetenskaplig sammanfattning av projektresultaten* (ca 2000 tecken)

CIRKUS SOM GRÄNSÖVERSKRIDARE I KONST OCH SAMHÄLLE

Nycirkus är en konstform som har sin inneboende kvalitet i att genom flera olika dimensioner, utsätta sig för risker. Risktagande i det här fallet är inte en negativ företeelse utan snarare ett lustfyllt sätt att utmana sina fysiska förmågor, arbeta tvärkonstnärligt samt sätta världen i ett undersökande utmanande perspektiv. Genom att forska på (1) cirkusartisternas fysiska och mentala förmåga att överskrida gränser och göra det omöjliga möjligt, (2) cirkusens och nycirkusens historiska och sociala förmåga att arbeta gränsöverskridande i konst och samhälle, (3) nycirkusens gränsöverskridande skapelseprocesser där arbetet sker gränsöverskridande interdisciplinärt såväl som tvärkonstnärligt, så har projektet genererat och tillgängliggjort definitioner och artikuleringar av cirkuskonsten och cirkusdisciplinerna, skapat metoder och illustrationer för att medverka i och leda kreativa och riskfyllda tvärkonstnärliga/ interdisciplinära processer, såväl som fördjupad förståelse för konst och fysisk intelligens som lärande och kunskapsbildare.

Projektet består av 8 olika delar:

- Cirkushistoria och social kontext
- Risk och möjlighetsforskning
- Sju dimensioner i förhållande till sju cirkusdiscipliner
- Cirkus Transfer. Överföring av cirkus och dimensionerna till andra vetenskaps och kunskapsområden
- Kreativ process i gränsöverskridande samarbeten
- Att forska och undersöka teorier genom att skapa
- Mötet med publiken
- Hur redovisas ett konstnärligt forskningsprojekt

Ett hundratal artister och kompanier har varit involverade i projektet. Jag har valt artister som definierar sig utifrån en specifik disciplin. Detta för att mer specifikt kunna studera disciplinernas olika karaktärer, uttryck och behov. Till min hjälp har jag haft stödforskare från en rad olika vetenskapsområden, till exempel ekonomi, neurologi, pedagogik och teatervetenskap. I samarbete med dessa har jag fått möjlighet att utforska konstformen och dess förmåga att överskrida gränser utifrån flera olika perspektiv: både inifrån och utifrån, genom teori och praktik. Stödforskarna har, parallellt med detta projekt, bedrivit egen angränsande forskning om cirkus som gränsöverskridare utifrån sina respektive vetenskapsområden. På så sätt har vi tillsammans fått tillgång till en bred och fördjupad bild som täcker ett stort område.

Publicering av projektresultaten

ARTIKLAR I REFEREE-GRANSKADE TIDSKRIFTER (WEB OF SCIENCE)

ÖVRIGA ARTIKLAR:

Ett par exempel på intervjuer med Tilde Björfors som berör forskningsprojektet mellan åren 2008-2012:

- Nummer.se. 2008-03-06 " Samtal om nycirkusens villkor"
- Utbildningsradion – En bok en författare. 2009 " Samtal om boken Inuti ett cirkushjärta".
- Sideshow Magazine. 2009." Tilde Björfors – Cirkus Cirkör".
- Tidningen VI. Nr. 8 2010
- Göteborgs Fria. 2010.01.20 " Nycirkus som vågar ta risker"

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

- Shortcut. 2010.10.05 " Hur kan en knivkastare få en managementkonsult att bli bättre på sitt jobb?".
- TT Spektra. 2011. "Cirkusdirektören som blev forskare", Resulterade i en rad artiklar i olika nyhetsmedia.
- Cheftidningen. 2011.03.28 " Clownen som förebild"
- P1 – Studio 1. 28 januari 2011. "Vad har ekonomi, psykiatri och teater gemensamt? – Möt cirkusdirektören och forskaren Tilde Björfors som forskat i ämnet cirkus."

MONOGRAFIER (MARKERA EV. HUVUDMONOGRAFI FRÅN PROJEKTET):

- "Inuti ett cirkushjärta/ Inside a circus heart". Tilde Björfors och Kajsa Balkfors-Lind. 2009 Förlag: Cirkus Cirkör. ISBN 978-91-978193-1-2

ANTOLOGIBIDRAG (MOTSV.)

- "Panorama contemporain des Arts du Cirque". Pierre Hivernat och Véronique Klein. Kapitlet "Cirkus Cirkör" sid. 182-190. ISBN: 978-2-84597-362-6
- "Teaching Art in the Neoliberal Realm: Realism Versus Cynicism" Författare: Jeroen Boomgaars, Tessa Overbeek, Paul de Bruyne (red.) och Pascal Gielen (red.). 2012. ISBN-10: 9078088575. ISBN-13: 9789078088578. Tessa Overbeek har intervjuat Tilde Björfors i sitt bidrag till denna antologi
- "An introduction to Contemporary Circus". Red/Förf: Tomi Purovaara and Camilla Damkjaer, Stine Degerbol, Kiki Muukkonen, Katrien Verwilt, Sverre Waage. 2012. Förlag: STUDS (Stiftelsen för utgivning av teatervetenskapliga studier), med stöd från Nordiska Ministerrådet. (Tilde blev intervjuad i boken).

KONFERENSBIDRAG (MOTSV.)

- Fresh Circus. Konferens i Paris den 25, 26 september 2008. Tilde Björfors föreläste och deltog i en paneldiskussion på temat: "la créativité et l'innovation du cirque contemporain en Europe".
- Föreläsning och samarbete med andra internationella forskare på forskarkonferensen "Sensous knowledge" i Bergen (NO), 23-25 september 2009. Titel: "Presentation of research project: CONTEMPOARAY CIRCUS – TRANSCENDING BOUNDARIES IN ARTS AND SOCIETY. "
- 1 oktober 2009 Tilde Björfors, professor i cirkus, delredovisar sin pågående forskning av VR-projektet "Nycirkus som gränsöverskridare i konsten och samhället". Ett samtal mellan Tilde och Camilla Damkjaer, FD i teatervetenskap, inleder seminariet.
- VR-Seminarium i Malmö 1 december 2010. Föreläsning " Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle".
- Konst och Lärande DI I samarb med KoFu- nämnderna
- CARD Tilde föreläser om forskningsprojektet och deltar i Workshops och samtal på "CARD – Circus Artistic Research Development" på DOCH. 18-23 mars 2010.

ÖVRIGA PUBLIKATIONER

- **Hemsida** där detta forskningsprojekt presenteras. Adress: www.circusresearch.com : Kommer att redovisas som ett pågående projekt, delvis färdigt (och som en del av slutredovisningen) i slutet av mars 2012. En engelsk version planeras till juni 2012.
- "**För modiga - 10 år av uppkäftigt engagemang och cirkusträning i funktionshindervärlden**". Red: Kajsa Balkfors-Lind och Karin Wergel. 2009. Förlag: Cirkus Cirkör med stöd av Kulturrådet.
- "**Cirkus Cirkör flyttar in - En rapport om pedagogiskt och konstnärligt arbete i Järfälla och Lund.**" Av Linda Beijer. 2011. Förlag: Cirkus Cirkör med stöd av Allmänna Arvsfonden. ISBN: 978-91-978193-2-

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

GESTALTANDE REDOVISNING (UTSTÄLLNING, FÖRESTÄLLNING, KONSERT, FILM M M):

- **Föreställningen *Inside Out*** : Premiär i Lund 13 september. (Stockholmspremiär på Dansens Hus i december 2008) På turné i Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Frankrike, Italien, Storbritannien, USA, Ryssland och Nya Zeeland. Sista föreställningen spelades i Hangaren/Subtopia i Alby i oktober 2010. 170 spelade föreställningar för 122.411 personer.
- **Forskningsdelredovisningsföreställningen "Cirkushjärta"** på gästspelsscenen c/o Sthlm Stadsteater. lördag 19/9 kl 19.30 och söndag 20/9 kl 15.00 2009.
- **Föreställningen "Wear it like a Crown"**. Premiär i Landskrona 9 april 2010. På turné i Sverige, Norge, Frankrike, Tyskland, Danmark, Wales, USA, Tjeckien, Ungern och Slovenien. Föreställningen ligger kvar i Cirkus Cirkörs repertoar och kommer att fortsätta turnera under 2012 och 2013 och möjligen längre. Det finns därför ingen avslutad publikstatistik.
- **Utställningen "Total Cirkus"** på Mölndals Museum. 16 april 2011 – 18 mars 2012. Utställningen är ytterligare en delredovisning av forskningsprojektet. Samarbetsparter var - VR/DOCH, Cirkusakademien, CBR/Kultur & Hjärnhälsa - SA/SU och personer med lokalhistorisk förankring.

MANUSKRIPT OCH PLANERADE ARBETEN

- **LACRIMAE – Nomadic Creation Laboratory. Ett Internationellt konstnärligt utbyte inom den europeiska nycirkusen:** Cirkus Cirkör kommer att delta i ett internationellt konstnärligt utvecklingsprojekt i tre europeiska regioner: Frankrike, Tjeckien och Sverige. Tre nycirkuskompanier Cahin-Caha (F), La Putyka (CZ) och Cirkus Cirkör (S) och ett antal samarbetspartners är delaktiga. Respektive kompani arrangerar 3 labb/workshops i varje land där man undersöker teman och arbetsmetoder tillsammans med konstnärlig ledning, artister, forskare och referensgrupper. Syftet är konstnärligt utvecklingsarbete; att dela erfarenheter, uttryck och estetik med andra europeiska kompaniers erfarenhet och kulturella perspektiv. Detta samarbete kommer att ingå i förproduktionen av Tilde Björfors nästa föreställning.
- **Dokumentärfilmsprojektet " Inuti ett Cirkushjärta"** En gestaltad dokumentär i långfilmsformat där delar av forskningen presenteras.
- **Forskningsprojekt om den unga lärande hjärnan:** Ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt som kommer undersöka hur lärandeprocessen hos unga påverkas av cirkusträning. Vi kommer följa elever vid nycirkusprogrammet vid S:t Botvids gymnasium och undersöka med hjälp av moderna hjärnforskningsmetoder och pedagogiska verktyg hur deras inlärningsprocess påverkas av att träna nycirkus. Några av de involverade kommer vara Tilde Björfors och Thomas Lindén vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg, som kommer handleda projektet och Lina Franzén, som kommer vara postdoktoral forskare.
- **Föreläsningföreställningar:** De erfarenheter vi gjort kommer också att ligga till grund för en föreläsningföreställning som kommer att turnera i och utanför Sverige. Intresset för projektet är stort bland nycirkushögskolorna runt om i världen.
- **Ett "Allt är möjligt!" hus i Gustavsberg:** I samarbete med Värmdö kommun projekteras en interaktiv och upplevelsebaserad utställning utifrån cirkusdisciplinernas förhållande till dimensionerna. Ett cirkusens "Tom Tits" baserat på forskningsresultaten. En plats för gränsöverskridande och tvärkonst/vetenskapliga möten, pedagogisk verksamhet och forskning och utveckling.
- Cirkus Transferkurserna kommer att fortsätta på både universitet och högskola.
- Föreläsningar och kurser i tvärkonstnärlig process, ledarskap, pedagogik och entreprenörskap som har sin utgångspunkt i forskningsprojektet kommer att genomföras i Sverige och internationellt.
- Olika vetenskapliga artiklar från stödforskarna kommer löpande att publiceras.

Annan förmedling av projektresultat
seminarier, föreläsningar etc

FÖRELÄSNINGAR I URVAL

- Circus Space i London (GB) 30 October 2009. "CONTEMPOARAY CIRCUS – TRANSCENDING BOUNDARIES IN ARTS AND SOCIETY. "

*) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang

- Föreläsning på Psykiatrimässan i Stockholm (SE)
- Dans och cirkushögskolan. 1 oktober 2009. Tilde Björfors delredovisar VR-projektet "Nycirkus som gränsöverskridare i konsten och samhället". Ett samtal mellan Tilde och Camilla Damkjaer, FD i teatervetenskap, inleder seminariet.
- Forskarkonferensen "Sensous knowledge" i Bergen (NO), 23-25 september 2009. Titel: "CONTEMPOARAY CIRCUS – TRANSCENDING BOUNDARIES IN ARTS AND SOCIETY. "
- CARD – Circus Artistic Research Development" på DOCH. 18-23 mars 2010. Titel: "CONTEMPOARAY CIRCUS – TRANSCENDING BOUNDARIES IN ARTS AND SOCIETY. "
- Cirkus Transfer kurs Handelshögskoleelever och cirkusartister. Loftet/Subtopia . 23 februari 2010. "Kreativ Process".
- Fresch Circus i Paris. Cirkus som gränsöverkridare och Cirkusens kreativa process.
- PIT – Porsgrunns Internationella teaterfestival. 23.06. - 27.06.2010 "Risker och möjligheter, Cirkusens kreativa process".
- VR-Seminarium i Malmö 1 december 2010. Föreläsning " Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle".
- Sensous knowledge. i Bergen (NO), 23-25 september 2009. "Presentation of research project: CONTEMPOARAY CIRCUS – TRANSCENDING BOUNDARIES IN ARTS AND SOCIETY. "
- Danshögskolan en nationell kongress för estetiska programmet en föreläsning med Tilde 16-18 april 2010.
- Föreläsare för ca 100 skollärare inom Vård och Bildning, Uppsala kommun. 18 juni 2010.
- Studieförbundet 12 oktober 2010, föreläsning med Live Power Point om de 7 cirkusdisciplinerna och dimensionerna
- Akademi for scenekunst på Högskolan i Ostfold, Norge. 1 november 2011. " Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle".
- Kulturskolan i Fredrikstad 2 november 2011. "Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle- Utveckling av en professionell nycirkusmiljö".
- Akademin för scenkonst på Högskolan i Ostfold, Norge. 1 november 2011. "Circus as art – Circus as transboundary in art and society".
- Stockholms Universitetet 24 mars 2011, centrum för barnkulturforskning. "Cirkus som gränsöverskridare – Cirkus som lärande"
- Absolut Vodka. Februari 2011. "Cirkus Transfer – Att leda genom kreativ process".
- ASTRA. Januari 2011. "Cirkus Transfer – Att leda genom kreativ process".
- Institutionen för designvetenskaper Lunds Tekniska Högskola. 8 september 2011. "Cirkus som gränsöverskridare – Att leda genom kreativ process"
- Medarbetardagarna/Uppsala kommun. (4 föreläsningar) 28-31 oktober 2011. Risker och möjligheter.
- Lunds Universitet, Q-day. 14 september. "Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle"
- SLU rektorsprefektmöte i Uppsala 11 oktober 2011. "Cirkus Transfer – till ledarskap och pedagogik"

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**

- Business Modell Summit i Stockholm den 23 november 2011. "Cirkus som gränsöverskridare-Entreprenörskap"
- Cirkus Transfer kurs Handelshögskoleelever och cirkusartister. Loftet/Subtopia . 19 april 2011. "Kreativ Process".
- Mölndals museum. 17 april 2011 " Total Cirkus "
- Föreläsning med pedagog och artist på Skolledarkonventet i Stockholm. 29 november 2011. Cirkus Transfer – Konst och pedagogik.
- Universeum i Göteborg. "Från cirkus och hjärnforskning till regi, ledarskap och pedagogik. (Januari 2012)
- Mölndals Museum Titel: "Cirkus som gränsöverskridare i konst och samhälle".
- Cirkus Transfer. För handelshögskolan och cirkusartister. 13 Februari 2012. "Kreativ Process".
- 2 halvdagsseminarium med tillhörande utställning som slutredovisning av forskningsprojektet på DOCH 28 och 29 mars 2012.

Omfattar projektet sammanställning och maskinell bearbetning av större datamängder som enligt Vetenskapsrådets bidragsvillkor skall erbjudas Svenskt Samhällsvetenskapligt Dataarkiv (SSD, www.ssd.gu.se)?

Ja

Om svar ja data har erbjudits SSD data kommer att erbjudas SSD senast

Nej, projektet omfattar inte maskinell bearbetning av större datamängder

Datum

Projektledare

***) Uppgifterna kommer att användas i Vetenskapsrådets projektdatabas och i andra informationssammanhang**